

W dniach **12-13 czerwca 2014 roku** Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie zorganizował seminarium pt. **„Współdziałanie asystentów rodziny oraz koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej w pracy z osobami uwikłanymi w przemoc”**, które poprowadziła **Pani Anna Wojciechowska**.

Seminarium było skierowane do asystentów rodziny i koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej.

Podczas spotkania zostały poruszone następujące zagadnienia:

1. Wypracowanie zasad współpracy uwzględniających specyfikę procesów psychologicznych zachodzących w rodzinach dotkniętych przemocą.
2. Praktyczne wskazówki do pracy z ofiarami i sprawcami przemocy.
3. System przemocowy a system rodzinny - jak pomagać, by pomoc nie była odrzucana.
4. Typowe trudne sytuacje.
5. Wikłanie i manipulacje - stawianie granic i praca zespołowa.

Wnioski z seminarium:

Najczęstsze przyczyny utrudnień we współpracy:

- brak wymiany informacji między asystentami rodzinnymi a koordynatorami rodzinnej pieczy zastępczej;
- unikanie trudnych tematów podczas spotkań dotyczących pracy z rodziną;
- unikanie odpowiedzialności za podejmowane działania i decyzje;
- podejmowanie rozwiązań najprostszych, zamiast najbardziej korzystnych dla rodziny;
- brak wiedzy merytorycznej dotyczącej zjawiska przemocy domowej;
- nieadekwatność podejmowanych działań;
- brak kompetencji emocjonalnych pracowników do radzenia sobie z obciążeniem emocjonalnym związanym z pracą z rodziną dotkniętą przemocą;
- brak wspólnego rozumienia zasad pracy, celów i tego, co korzystne;

- odrzucający styl komunikacji;
- brak konsekwencji w podejmowanych decyzjach i działaniach;
- odtwarzanie wzorców agresywnych znanych z pracy z rodzinami;
- stosowanie odwetu na rodzinie za trudności, które wcześniej członkowie rodziny powodowali;
- brak poszanowania kompetencji innych specjalistów pracujących z rodziną;
- zniechęcenie pracowników do pomagania rodzinie;
- brak zaangażowania pracowników w podejmowane działania;
- przerzucanie odpowiedzialności między specjalistami i instytucjami;

Zasady dobrej współpracy między koordynatorami rodzinnej pieczy zastępczej i asystentami rodziny:

- Wymiana informacji nt. sytuacji rodziny, celów pracy, podjętych działań, zobowiązań podjętych przez rodzinę, postępów i zagrożeń. Aktywne poszukiwanie informacji u innych specjalistów/instytucji, informowanie specjalistów/instytucji o podejmowanych działaniach, o sytuacji rodziny;
- Ustalenie zakresu zadań i odpowiedzialności między specjalistami/instytucjami;
- Poszanowanie kompetencji innych osób pracujących z rodziną;
- Poszukiwanie rozwiązań zaistniałych problemów, koncentracja na celach pracy;
- Podejmowanie odpowiedzialności za decyzje leżące w zakresie kompetencji oraz ich konsekwencje;
- Unikanie wchodzenia w koalicje z członkami rodziny przeciw innym członkom rodziny lub specjalistom;
- Kierowanie się zasadą: współpraca służy klientowi, konflikt i rywalizacja szkodzi;

Współpraca w pomocy osobom stosującym przemoc domową

3 kroki w pracy z osobami stosującymi przemoc domową:

1. Postawić granice, zatrzymać przemoc! Tu konieczne jest współdziałanie wszystkich instytucji pomocowych z danego terenu, aby sprawca otrzymał jednoznaczny i jasny przekaz, że natychmiast musi zaprzestać stosowania

przemocy. Na tym etapie należy skupić wszelkie siły na powstrzymaniu stosowania przemocy przez sprawcę. Powinien otrzymać on informację o tym, że jego działania są przestępstwem w świetle kodeksu karnego i jeśli ich nie zaprzestanie poniesie konsekwencje karne. Bez zaprzestania stosowania przemocy przez sprawcę, dalsze kroki pracy z rodziną będą bardzo utrudnione.

2. Uświadomić czym jest przemoc. Dążyć do uświadomienia sprawcy, które jego zachowania to przemoc. Dążyć do zaakceptowania przez sprawcę, że stosował przemoc.
3. Nauczyć panowania nad gniewem i agresją. Ćwiczyć nieagresywne sposoby rozładowywania gniewu i wyrażania złości. Trenować techniki samouspokojenia i relaksu. Kiedy uda się już zrealizować powyższe kroki, warto dążyć do tego, by sprawca nauczył się wyrażać swoje potrzeby i budować partnerskie relacje.

Najczęstsze manipulacje stosowane przez osoby stosujące przemoc domową:

- Wywoływanie winy, że oskarżamy niewinnego;
- Angażowanie specjalistów do rozstrzygnięcia, kto w rodzinie jest winien zaistniałej sytuacji; nakłanianie do opowiedzenia się po którejś z konfliktowych stron;
- Podważanie kompetencji innych pracowników zaangażowanych w pomoc rodzinie;
- Oskarżanie ofiary za stosowanie przez siebie przemocy;
- Budowanie koalicji przeciw ofiarom;
- Szantaż emocjonalny – jeśli pracownik nie pójdzie na proponowane przez sprawcę ustępstwa, to sprawca grozi zakończeniem korzystania z pomocy;

Pomoc osobom doświadczającym przemocy domowej

Cele pracy z ofiarami przemocy domowej:

- Przywrócenie poczucia bezpieczeństwa. Zapewnienie bezpieczeństwa fizycznego (poprzez doprowadzenie do zaprzestania stosowania przemocy przez sprawcę lub izolację od niego) lub emocjonalnego (ustąpienie lęku

przed sprawcą i zależności emocjonalnej) jest warunkiem koniecznym do podejmowania dalszych kroków w pracy z osobą doświadczającą przemocy.

- Przywrócenie poczucia sprawstwa tj. wpływu na własne życie, decyzje, działanie, emocje.
- Przywrócenie szacunku do siebie, wzmocnienie samooceny.
- Nauka wchodzenia w bliskie relacje z innymi ludźmi.
- Nieagresywne stawianie granic.

Najczęstsze trudności, z jakimi mogą się spotkać specjaliści współpracujący z osobami dotkniętymi przemocą domową:

- Doświadczanie poczucia winy, że nie pomagają wystarczająco.
- Poczucie braku nadziei na polepszenie sytuacji.
- Przekonanie o braku wyjścia z sytuacji.
- Poczucie winy, że krzywdzą.
- Bycie obwinianym za trudności rodzinne, porażki.
- Zachęcanie do usprawiedliwienia ofiary za brak podejmowania działań.